

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АЕРОКОСМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. М. С. ЖУКОВСЬКОГО «ХАРКІВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»
Вул. Чкалова, 17, м. Харків, 61070, тел. (057) 315-10-56, факс (057) 315-11-31
E-mail: khai@khai.edu, код ЄДРПОУ 02066769

16.02.2022

№ 38-605/217

На № _____ від _____

Голові Національного агентства
забезпечення якості вищої освіти
Квіту С.М.

Шановний Сергію Мироновичу!

Ознайомившись із проектом Експертного висновку Галузевої експертної ради (далі ГЕР) щодо можливостей акредитації освітньої програми Міжнародна економіка за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини для першого (бакалаврського) рівня, який базувався на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи, відзначаємо наступне:

1. У розділі Експертного висновку ГЕР «Критерій 1: 1.2 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання залежать від тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузей та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм» міститься зауваження щодо неврахування при формуванні та удосконаленні освітньої програми Міжнародна економіка досвіду факультету прикладних наук Суспільної академії наук в м. Краків, із яким підписано договір про співробітництво.

Даний аспект засвідчує **неврахування експертами наших доводів та аргументів** щодо підтвердження факту використання робочою групою ЗВО досвіду зазначеного іноземного ЗВО при формуванні та удосконаленні освітньої програми Міжнародна економіка, які було надано у надісланих 3 лютого 2022 року зауваженнях до звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи.

Зокрема, у зазначених зауваженнях було надано відповідне посилання на освітній Інтернет-ресурс Суспільної академії наук в м. Краків, в якому підтверджується факт того, що робочою групою ЗВО, яка працювала над освітньою програмою Міжнародна економіка:

По-перше, було враховано фокус навчальної програми Міжнародні відносини факультету прикладних наук Суспільної академії наук в м. Краків, який базується на аналізі економічних, соціальних, політичних, правових та культурних явищ, що відбуваються у світі з метою підтримки ділових відносин в міжнародному бізнесі, аналізі актуальних економічних та політичних проблем, плануванні й проведенні кампанії (<https://ua.san.edu.pl/fakultieti/bakalawrat>), що

враховано при застосуванні міждисциплінарного підходу до вивчення предметної області у сфері міжнародних економічних відносин за освітньою програмою Міжнародна економіка.

По-друге, при розробленні та впровадженні ряду освітніх компонент, зокрема Самоменеджмент – ОК4 (за освітньою програмою Міжнародна економіка), Маркетинг – ОК8 (за освітньою програмою Міжнародна економіка), Менеджмент – ОК15 (за освітньою програмою Міжнародна економіка), Міжнародний маркетинг – ОК17 (за освітньою програмою Міжнародна економіка), Теорія і практика міжнародної торгівлі – ОК34 (за освітньою програмою Міжнародна економіка), Міжнародний бізнес – ОК35 (за освітньою програмою Міжнародна економіка), Економічна дипломатія і міжнародна економічна політика – ОК38 (за освітньою програмою Міжнародна економіка), Міжнародна бізнес-аналітика – ОК40 (за освітньою програмою Міжнародна економіка), робочою групою ЗВО було використано досвід впровадження факультетом прикладних наук Суспільної академії наук в м. Краків чималої кількості освітніх компонентів навчальної програми Міжнародні відносини, які корелюють з освітньою програмою Міжнародна економіка за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини для першого (бакалаврського) рівня, яку впроваджено у Національному аерокосмічному університеті ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», (<https://en.san.edu.pl/our-programs/bachelor/international-business-management/programe-structure>).

По-третє, було враховано прогресивну практику дистанційного навчання факультету прикладних наук Суспільної академії наук в м. Краків на базі електронної платформи Moodle, на якій сформовано середовище дистанційного навчання Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» – Mentor. Даний факт відображено у звіті експертів «Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми Міжнародна економіка» в «Критерії 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси: 7.2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми».

Цитата зі звіту:

... «До переліку ресурсів входять, зокрема бібліотечний фонд і середовище дистанційного навчання Mentor, де розміщені НМК за освітніми компонентами (посилання: <https://mentor.khai.edu/>) згідно до Положення про дистанційну форму здобуття освіти, затвердженого ВР НАУ «ХАІ» від 23.09.2020 р. пр. №2 (СУЯ ХАІ-ВДОТ-П/001:2020) (посилання: <https://khai.edu/ua/university/normativnabaza/polozheniya1/polozhennya-yaki-regulyuyut-poryadok-zdijsnennya-osvitnogo-procesu/polozhennya-pro-distancijnu-formu-zdobuttya-osviti/>)» ... .

За таких умов, вважаємо неаргументованим зауваження ГЕР за підкритерієм 1.2 «Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм».

2. В розділі Експертного висновку ГЕР «Критерій 1: 1.3 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня» міститься зауваження щодо часткового врахування діючого Стандарту для першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю за рядом визначених експертами аспектів.

Вважаємо суперечливим наступні аспекти:

1) робочою групою ЗВО при розробленні та впровадженні освітньої програми Міжнародна економіка було враховане право спрямовувати мінімум 50% обсягу освітньої програми на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю, що визначені Стандартом вищої освіти (**про що йдеться у Стандарті вищої освіти** ступеня «бакалавр» за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини» затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 04.03.2020 р.

(<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/>).

Цитата з Частини III Стандарту – Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти:

... «Мінімум 50% обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю, що визначені цим Стандартом вищої освіти».

2) незважаючи на те, що експерти ГЕР визначають лише ряд відповідностей компетентностей ОП «Міжнародна економіка» Стандарту вищої освіти ступеня «бакалавр» за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини» (зокрема, ЗК1, ЗК3, ЗК4, ЗК6, ЗК8, ЗК10, СК1, СК5, СК6, СК9, СК10, ПРН3, ПРН6, ПРН12, ПРН13, ПРН17, ПРН18) вважаємо, що кожна із представлених у Стандарті компетентностей та програмних результатів навчання знайшли своє відображення у освітній програмі Міжнародна економіка, про що зазначено у таблиці відповідності ЗК, СК та ПРН освітньої програми Міжнародна економіка Стандарту вищої освіти із галузі знань 29 Міжнародні відносини спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини, в якій залишковий ряд компетентностей освітньої програми Міжнародна економіка є в наявності, однак викладений у власному трактуванні групи забезпечення (додаток А даного документу).

Останній аспект наявності власного трактування вважаємо цілком допустимим та доцільним оскільки він корелює з **принципом «мінімальне-спільне-необхідне»**, яким керувалася підкомісія 292 «Міжнародні економічні відносини» при розробленні Стандарту та при визначенні переліку компетентностей та результатів навчання задля забезпечення автономії закладу вищої освіти при розробленні освітніх програм даної спеціальності (про що йдеться у пояснювальній записці до Стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» галузі знань 29 «Міжнародні відносини»

(<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/>).

На захист освітньої траєкторії, яку обрала при розробленні та вдосконаленні освітньої програми Міжнародна економіка робоча група ЗВО, зазначимо наступне. На момент впровадження в дію у 2016 р. ОПП Міжнародна економіка в Національному аерокосмічному університеті ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» відповідний Стандарт вищої освіти був відсутній і дана програма створювалася на основі Національної рамки кваліфікацій (Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р., № 1341) та відносилася до галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 056 Міжнародні економічні відносини (Постанова Кабінету Міністрів від 29 квітня 2015 року № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти»). Програма мала визначену мету та стратегію розвитку. У зв'язку зі зміною на спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини та переходом до галузі знань 29 Міжнародні відносини (Постанова Кабінету Міністрів від 01 лютого 2017 року № 53 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266») робоча група, намагаючись адаптувати ОПП «Міжнародна економіка» до нових вимог провадження, але при цьому зберегти та посилити її економічну спрямованість, у формулюванні ряду ЗК, СК та ПРН, прагнула поєднати економічні, правові, управлінські та інформаційно-технологічні підходи, які, з одного боку, дають можливість краще зрозуміти цілі та основний фокус програми, а з іншого, формують її унікальність. З моменту виходу Стандарту вищої освіти для спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини, затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки від 04.03.2020 р. № 357, програма корегувалася згідно усіх необхідних вимог, за умов збереження унікального міждисциплінарного підходу до визначення її предметної області.

3) що стосується зауваження експертів ГЕР щодо не повної міри відповідності Стандарту вказаної у освітній програмі Міжнародна економіка кваліфікації «бакалавр з міжнародних економічних відносин» зазначимо наступне.

Згідно статті 7, п. 2 Закону України Про Вищу освіту (№ 1369-ІХ від 30.03.2021), основним документом про Вищу освіту для першого (бакалаврського) рівня освіти є диплом бакалавра. Згідно статті 7, п. 3 даного Закону: «у дипломі молодшого бакалавра, бакалавра, магістра зазначаються назва закладу вищої освіти (наукової установи), що видав цей документ (у разі здобуття вищої освіти у відокремленому підрозділі закладу вищої освіти (наукової установи) – також назва такого підрозділу), назва освітньої програми, а також кваліфікація, що складається з інформації про здобутий особою ступінь вищої освіти, спеціальність (спеціальності, галузь знань – для міждисциплінарних освітніх програм), спеціалізацію та професійну кваліфікацію (у разі присвоєння)» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>).

Керуючись зазначеним принципом законності, у дипломі бакалавра, що закінчив цикл навчання за освітньою програмою Міжнародна економіка за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини в Національному аерокосмічному університеті ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» зазначаються назва закладу вищої освіти, що видав цей документ (Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський

авіаційний інститут»); назва освітньої програми (Міжнародна економіка), найменування органу, що її акредитував, кваліфікація, що складається з інформації про здобутий особою ступінь вищої освіти (бакалавр); спеціальність (Міжнародні економічні відносини) та галузь знань (Міжнародні відносини).

Таким чином, зазначене експертами GER зауваження щодо розбіжності у формулюванні кваліфікації визначеної Стандартом та освітньою програмою Міжнародна економіка, вважаємо несистемним і таким, що не може незадовільно впливати на кінцевий позитивний результат освітнього процесу за спеціальністю.

Що стосується зауважень та рекомендацій експертів GER щодо інших критеріїв, зазначимо, що всі вони будуть враховані в подальшій роботі щодо удосконалення освітньої програми Міжнародна економіка разом із пропозиціями здобувачів та стейкхолдерів.

Отже, просимо Вас урахувати надані пояснення під час прийняття остаточного рішення щодо акредитації освітньої програми Міжнародна економіка за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини для першого (бакалаврського) рівня та переглянути оцінку Критерію 1, піднявши його до рівня В.

Переконані, що наша спільна мета – зробити вищу освіту якіснішою.

В.о. ректора

Володимир ПАВЛІКОВ

Гарант освітньої програми

Лариса НОСАЧ

Додаток А

Таблиця А.1 – Таблиця відповідностей ЗК, СК та ПРН ОП «Міжнародна економіка» Стандарту вищої освіти із галузі знань 29 Міжнародні відносини, спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»

Стандарт	ОП	Стандарт	ОП
Компетентності		ПРН	
Інтегральна компетентність		ПРН	
Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері міжнародних відносин у цілому та міжнародних економічних, зокрема, а також у процесі навчання, що передбачає застосування новітніх теорій та методів при здійсненні комплексних досліджень світогосподарських зв'язків, характеризується комплексністю та невизначеністю умов.		4.	5.
		7.	10.
		8.	19.
		9.	20.
		11.	15.
		13.	21.
		14.	22.
		15.	12.
		18.	6.
	24.	18.	
Загальні компетентності		ПРН	
ЗК1.	ЗК1.	6.	8.
		8.	19.
		15.	12.
		16.	32.
		22.	31. 33.
ЗК2.	ЗК2.	1.	1.
		4.	5.
		6.	8.
		9.	20.
		16.	32.
ЗК3.	ЗК3.	1.	1.
		23.	24.
			25.
ЗК4.	ЗК4.	6.	8.
		25.	18.
ЗК5.	ЗК10.	2.	3.
		21.	3. 7.
ЗК6.	ЗК14.	2.	3.
		21.	3.
ЗК7.	ЗК11.	3.	4.
		16.	32.
		24.	18.
		25.	18.
			29.
ЗК8.	ЗК6.	7.	10.
		12.	14.
		13.	21.
		14.	22.

Стандарт	ОП	Стандарт	ОП
Компетентності		ПРН	
		24.	18.
		25.	18.
			2.
			27.
			30.
ЗК9.	ЗК7.	5.	7.
		20.	11.
			2.
ЗК10.	ЗК13.	4.	5.
		5.	7.
		15.	12.
		17.	13.
		21.	3.
			7.
ЗК11.	ЗК7. ЗК12.	6.	8.
			9.
ЗК12.	ЗК5. ЗК8. ЗК9.	4.	5.
		7.	10.
		16.	32.
		18.	6.
		22.	31.
			33.
		24.	18.
		25.	18.
			26.
Спеціальні (фахові) компетентності		ПРН	
СК1.	СК1.	4.	5.
		8.	19.
		20.	11.
			23.
СК2.	СК10.	10.	17.
		18.	6.
СК3.	СК7. СК4.	4.	5.
		8.	19.
		10.	17.
		19.	16.
		22.	31.
			33.
СК4.	СК5.	9.	20.
		11.	15.
СК5.	СК8. СК18. СК21.	3.	4.
		4.	5.
		9.	20.
		13.	21.
		19.	16.
		24.	18.
СК6.	СК11.	3.	4.
		9.	20.
		13.	21.
		19.	16.

Стандарт	ОП	Стандарт	ОП
Компетентності		ПРН	
СК7.	СК12.	3.	4.
		9.	20.
		14.	22.
		19.	16.
СК8.	СК2.	4.	5.
		5.	7.
		10.	17.
		15.	12.
		20.	11. 23.
СК9.	СК15.	1.	1.
		4.	5.
		5.	7.
		16.	32.
		19.	16.
СК10.	СК3.	23.	1.
		17.	13.
		20.	11. 23.
		21.	3. 7.
		22.	31. 33.
СК11.	СК7. СК9. СК17.	23.	1.
		3.	4.
		8.	19.
		12.	14.
		18.	6.
		24.	18.
СК12.	СК6.		28.
СК13.	СК13.	19.	16.
		17.	13.
СК14.	Компетентність корелює з загальними: ЗК10. ЗК14.	20.	11. 23.
		2.	3.
СК15.	СК19. СК20.	21.	3. 7.
		12.	14.
		17.	13.
		20.	11. 23.
СК16.	СК14. СК16.	22.	31. 33.
		1.	1.
		5.	7.
		7.	10.
		19.	16.
		21.	3. 7.
		23.	1.

Таблиця А.2 – Таблиця відображення у ОП «Міжнародна економіка» усіх ПРН зазначених у Стандарті вищої освіти із галузі знань 29 Міжнародні відносини, спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» та їхня відповідність даному Стандарту

Стандарт	ОП
ПРН	
1	1
2	3
3	4
4	5
5	7
6	8
7	10
8	19
9	20
10	17
11	15
12	14
13	21
14	22
15	12
16	32
17	13
18	6
19	16
20	11,23
21	3,7
22	31
23	24,25
24	18
25	18